

เทศน์เช้า วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว ตั้งใจฟังธรรมะ เราต้องฟังธรรมเพื่อเตือนตัวเองนะให้จิตใจมันชุ่มชื้น ให้จิตใจขึ้นบาน ให้จิตใจเผชิญกับวิกฤติได้ เวลาวิกฤติภัยแล้งชวานาก็ฆ่าตัวตาย น้ำท่วมชวานาก็ฆ่าตัวตาย เวลามันเกิดภัยวิกฤติต่างๆ ชวานาก็ฆ่าตัวตาย ทำไมเขาทำอย่างนั้นล่ะ เพราะความทุกข์มันบีบคั้นหัวใจเขาไง วิกฤติมันบีบคั้นหัวใจเขา เขาไม่มีทางออก เขาทำลายตัวเขาเองเพราะเขาหาทางออกไม่ได้ แต่ถ้าเราฟังธรรมๆ ฟังธรรมเพื่อเหตุนี้ มันวิกฤติขนาดไหนมันก็รู้ว่าวิกฤตินะ

แล้ววิกฤติมันไม่ใช่มีเฉพาะสมัยนี้ไง สมัยพุทธกาลนะเวลาข้าวยากหมากแพง องค์กร์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปบิณฑบาตกับเขา เขาก็ทุกข์เขาก็อยากเขาทำอย่างไร ไม่มีใครใส่บาตร พอติบงเอิญว่าเขามีพ่อค้าโคต่างมา เขาค้ามามันก็มีข้าวกล้องเขาไว้เลี้ยงม้าเขา เขาก็เอาอาหารนั้นนะใส่บาตรพระ ม้ากินมือนึงทำไรก็ให้พระองค์กร์ละเท่านั้น ได้ข้าวกล้องมาองค์กร์ละหนึ่งทะนาน เวลาได้ข้าวกล้องมาองค์กร์ละหนึ่งทะนาน ภิกษุทำอาหารให้ตัวเองไม่ได้ พระอานนท์เอามวบคนะ บดทำให้เป็นแป้งแล้วเอาน้ำพรมๆ ถวายองค์กร์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

พระโมคคัลลันะมีฤทธิ์มีเดชมาก ทนไม่ไหว ข้าพเจ้าจะพาพระไปบิณฑบาตอีกทวีปหนึ่ง เพราะอีกทวีปหนึ่ง ฤดูเวลาเกิดภัยแล้งขึ้นมา ภัยแล้งทวีปหนึ่งมันจะแห้งแล้ง อีกทวีปหนึ่งมันจะอุดมสมบูรณ์ มันจะเปลี่ยนแปลงของมันอยู่กับสภาวะอากาศ พระโมคคัลลันะทนไม่ได้จะพาพระไปบิณฑบาตนะ แล้วพระโมคคัลลันะก็เหาะไปได้ พระพุทธเจ้าก็รู้ พระโมคคัลลันะพูดกับองค์กร์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์กร์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านต้องเข้าใจสิ เขาต้องรู้ว่าพระโมคคัลลันะทำได้แล้วท่านก็ถาม แล้วพระที่บวชใหม่ๆ พระที่รุคงค์มาด้วยกันมันไปไม่ได้ทำอย่างไร ข้าพเจ้าจะจับมือต่อๆกัน ไป ข้าพเจ้าจะเหาะแล้วก็ลากไปหมดเลย องค์กร์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไม่ได้ ทำอย่างนั้นไม่ได้ๆ ก็ทน ภัยพิบัติต่างๆ ท่านก็ทนมาจนออกพรรษา เวลาออกพรรษาแล้ว

พราหมณ์ที่นิมนต์ไว้ก็ฟังนึกได้ เพราะมารมันคลใจ ไปขอมมาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วก็นิมนต์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าไปฉันในที่พักของเขา

นี่ใจองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกกับพระด้วยกัน เธอชนะแล้ว เธอชนะแล้ว ชนะความอดความอยาก ชนะความทุกข์ความยาก ชนะหัวใจของตัวเอง หัวใจของตัวเองมันยังรักษามาได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าเราชนะแล้ว ภัยพิบัติถึงเวลาแล้วมันอนิจจัง แล้วมันเปลี่ยนแปลงไป มันเป็นอนิจจัง ถ้าเราฟังธรรมๆ ฟังเพื่อเหตุนี้ไง มันจะทุกข์มันจะยากเรารู้ว่า มันก็ทุกข์มันก็ยาก มันทุกข์มันยาก แต่มันทุกข์มันยากมันทุกข์ยากเฉพาะเราคนเดียวละ

มันทุกข์ยาก คุณติสภาคกรรมเป็นทั่วไปหมดเลย แล้วไม่ใช่เฉพาะในเมืองไทย มันเป็นที่ทวีป มันเป็นที่ไปหมดเลย มันเป็นที่ไปหมดเลยนะ ถ้าเรามีน้ำใจต่อกัน เราช่วยเหลือเอื้อจางกัน นั้นเป็นการช่วยเหลือเอื้อจางทางโลก แล้วฟังธรรมๆ ฟังธรรมเพื่อเหตุใดละ ฟังธรรมๆ ให้จิตใจ คุณติสภาคทำธุรกิจกัน ถ้าสายป่านใครยาว เจอวิกฤติต่างๆ เขามีสายป่าน เขารักษาธุรกิจของเขาได้ แต่สายป่านเราสั้น เราทำอะไรเราต้องตัดธุรกิจของเราขายออกไปเพื่อสภาพคล่องของเรา ต้องทำของเราให้ได้

สายป่านสั้น สายป่านยาวเพราะอะไร เพราะอำนาจวาสนาของคน ฟังธรรมๆ ฟังธรรมเพราะเหตุนี้ไง ถ้าหัวใจของเรามีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา สายป่านเรายาวเราทนได้ เรายังรักษาได้ ความบีบคั้นเราทนของเราได้ เรายังรักษาใจของเราได้ สายป่านของเรายาว แล้วสายป่านสั้นละ สายป่านสั้นของเขา คุณติสภาคมีสิ่งใดกระทบออกไป จิตใจมันก็ว่าวุ่นไปหมด สายป่านเขาสั้น แล้วสายป่านสั้นสายป่ายาวทำอย่างไรล่ะ ทำธุรกิจของเขาเขาก็สะสมทรัพย์สมบัติของเขา เขาเก็บออมของเขา มาสายป่านของเขาก็ยาว เพราะเขาเก็บออมของเขา มา ใ้อ้เราใช้จ่ายฟุ่มเฟือยขึ้นมาแล้วบอกเราจะมีเงินทอง เราไม่ได้เก็บออมของเรา

นี่ก็เหมือนกัน หัวใจของเราเราทำได้ทำบุญกุศลของเรา ฟังธรรมๆ เพื่อฝึกฝนหัวใจของเรา ใจมันต้องฝึกฝน มันต้องทำใจของเรา คุณเลหัวใจของเรา ถ้าคุณเลหัวใจของเรานะ คุณติสภาคเห็นกันเงียบๆ เขายิ้มแย้มแจ่มใส แต่ในหัวใจมันอกตรม หน้าขึ้นอกตรม เขาเก็บของเขาไว้ในใจของเขา เวลามันพิวสัซาด เวลามันแสดงออกมา เราไม่เข้าใจเลยว่าเขามีความทุกข์ในหัวใจ แต่ของเราเราก็รักษาใจเราใจ เราคุณเลหัวใจของเรา สัจธรรมๆ มันจะช่วยชโลมหัวใจของเรา

แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง แผ่นดินทอง แผ่นดินทองก็แสวงหากันมาเพื่อประโยชน์กับ บังคับเครื่องอาศัย แผ่นดินธรรมๆ เราเจือจางกัน เราแบ่งปันกัน เราดูแลกัน เห็นใจ เห็นใจ แต่ ความเห็นใจแล้ว เห็นใจแล้วเอาอะไรไปช่วยเหลือเขาละ เห็นใจทำอะไรได้ละ เวลาความทุกข์ เวลาคนอื่นเขาทุกข์เขายาก เขาทุกข์ยากเขาทุกข์ยากของเขา เวลาเราทุกข์ยากเราก็ทุกข์ยากของเรา แต่เรามีน้ำใจ เรามีน้ำใจ เขาทุกข์ยากเราเห็นใจเขาทั้งนั้น เห็นใจ แล้วช่วยเหลือเขาอย่างไร ช่วยเหลือเขาอย่างไร ช่วยเหลือเขา มันก็มีน้ำใจต่อกัน มีน้ำใจต่อกันนะ เราช่วยเหลือกัน เราทำ ตัวอย่างของเรา เราไม่เอาโรคเอาเปรียบใคร เราไม่ทำให้ใครเป็นแบบอย่าง เราทำคุณงามความดี ของเรา ถ้าเราดูแลใจเราก็เป็นแบบนี้

ฉะนั้น ถ้าเราฟังธรรมๆ มันเป็นประโยชน์ทั้งๆ ที่ว่าสิ่งที่เราช่วยเหลือเจือจางกัน เรามี สิ่งใดก็มาเสียดสละกันเพื่อความเป็นอยู่ของเขา ถ้าเราทำได้เราก็ทำของเรา แต่ถ้ามันทำไม่ได้ มัน ทำไม่ได้เพราะว่าดูรัฐบาลสิ รัฐบาลเขาว่าเห็นใจอยู่ เห็นใจอยู่ แต่มันไม่มีทรัพยากรจะทำอย่างไร ละ จะทำอะไร แต่เราก็ดูแลกันด้วยปัญญา เราดูแลกันด้วยน้ำใจ สิ่งที่มีมันเป็นเรื่องของสิ่งบังคับ เครื่องอาศัย มันมีมาตลอด แต่เราจะรักษาหัวใจของเราอย่างไร แล้วเราจะรักษาชีวิตของเรา อย่างไร เราจะรักษาความเป็นอยู่ของเราอย่างไร เราทำของเราเพื่อประโยชน์กับเรา

นี่ภายนอกรักษาใจๆ แล้วดูแลอย่างนี้ เวลาคนมีบุญกุศล เวลาอัศจรรย์คาดแคลนขึ้นมา มัน จะมีคนมาช่วยเหลือเจือจางทั้งนั้นแหละ มันผ่านไปได้ๆ ถ้ามันผ่านไปได้มันเป็นบุญกุศลของ เขา นี่เรื่องของบุญ แต่เวลาฟังธรรมๆ เพื่อหัวใจของเรา เวลาเห็นอย่างนั้นแล้วมันจะย้อนกลับมา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปที่ยวสวน เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย เราต้อง เป็นอย่างนี้ด้วยหรือ

นี่ก็เหมือนกัน เราเห็นภัยพิบัติมันเกิดมาอย่างนี้ตั้งแต่สมัยพุทธกาล แล้วมีมาอยู่อย่างนี้ แล้วจะเป็นไปอยู่อย่างนี้ แล้วชีวิตเราก็จะมาเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะอย่างนี้ เป็นความทุกข์ ความยากอย่างนี้ มันย้อนกลับมาไง ถ้าทวนกระแสมันจะย้อนกลับมาจะ ย้อนกลับมาจะเป็น ประโยชน์ ทั้งๆ ที่บังคับเครื่องอาศัยเป็นประโยชน์กับชีวิตแล้ว น้ำใจของคน คุณคนเวลาทำร้าย ตัวเองเขาถึงเสียชีวิตไป เห็นแล้วมันสะเทือนใจไหม แล้วเราทุกข์ยากไหม

ทุกข์ทั้งนั้นแหละ เราก็ทุกข์ยาก เราก็ทุกข์ยากอยู่แล้วใช่ไหม แล้วยังเห็นคนอื่นเขาทุกข์ ยาก เขาทำลายตัวเขาเอง เราสะเทือนใจไหม แล้วเราสะเทือนใจแล้ว แล้วคนมันเกิดมาจากไหน

มันเกิดมาทำไม ทำไมต้องเกิดมาทุกข์ยากขนาดนี้ล่ะ เวลาอุดมสมบูรณ์ เวลามีความสุขทำไมไม่เกิดมาเยอะๆ เรามีแต่ความสุขร่วมกันไง เวลามันทุกข์มันยากทำไมมันเป็นอย่างนั้นล่ะ ผลของวิญญูะ ถ้าผลของวิญญูะเราจะมาเกิดอีกไหม เราจะเวียนว่ายตายเกิดอีกไหม มันสะท้อนใจมันย้อนกลับมาแล้ว

ไอ้เรื่องความเป็นอยู่ในชีวิตเราต้องแสวงหาทั้งนั้นแหละ ไม่ใช่กิเลสหรืออก มันเป็นหน้าที่ของเรา แต่สิ่งที่ต้องการความปรารถนาของเราไม่ต้องให้มีสิ่งใดกระทบกระเทือนเลย นั่นล่ะกิเลส ถ้ากิเลส ถ้ามันเกิดสิ่งใดเราแก้ไขของเรา คัดหาความทะยานอยาก สิ่งที่ไม่ต้องการก็ผลักไสมัน มันเป็นกิเลส แล้วกิเลสเพราะกิเลสอันนี้จะทำให้เรามาเจอสภาพแบบนี้ไง ถ้าเราเจอสภาพแบบนี้เราจะชำระล้าง เราจะมีน้ำใจของเราไหม

รสของธรรมชาติรสทั้งปวง ดูพระเราอดอาหารสิ อด ๕ วัน ๑๐ วัน หิวนะในท้องร้องจ๊อกๆ เลย ถ้ามันใช้ปัญญาไล่ไปเรื่อยๆ เวลามันปล่อยวางความหิวมันหายไปไหน ว่างหมด มีความสุข ทั้งๆ ที่กระเพาะก็ไม่มีอาหารอะไรเลย เวลาถ้ามันไล่ไปเรื่อยๆ นะ ถ้าไล่หิว กระเพาะหิว ปากหิว ความคิดหิว ไครหิว ไล่ไปเรื่อย ไล่ไปเรื่อย พอไล่ไปเลยมันไล่ไปถึงใจ ใจมันปล่อยพอใจมันปล่อยนะ โอ้โฮ มันมีความสุขนะ มันว่างมาก

เราจะบอกว่าเวลาพระอดอาหารมันทุกข์ไหม มันก็เหมือนภัยพิบัติมันทุกข์ไหม มันทุกข์ทั้งนั้นแหละ แต่ถ้ามันทำใจได้ มันรักษาใจได้นะ เวลาวิกฤติขึ้นมา คนเราจะมีปัญญาก็ตอนเกิดวิกฤติ เกิดวิกฤติขึ้นมาถ้าปัญญามันตอนนั้น เวลาอยู่สุขสบายอู้อู้อู เวลาคุยกันนะทุกคนมีปัญญามาก แก้ไขปัญหาได้ทั้งนั้นแหละ เวลามันเผชิญปัญหาชีวิตมันเอาหัวทิ่มบ่อเลยล่ะ มันไปไหนไม่รอดเลยล่ะ

นี่ก็เหมือนกัน เวลาวิกฤติขึ้นมาแล้วมันเกิดอะไรขึ้น มันทำอะไรขึ้น นั่นวิกฤติมันเกิดขึ้น แล้ววิกฤติมันเกิดขึ้นอย่างนี้มันเป็นปัจจัย มันเป็นปัจจัย มันเป็นเรื่องอาศัย ทางชีวิตมันวิกฤติแล้วแหละ แล้วใจเราล่ะ ใจเราล่ะ ธรรมดาๆ ทุกคนไม่ต้องการให้มันเกิด แต่มันสภาวะแวดล้อมมันเป็นอย่างนี้ สรรพสิ่งโลกนี้เป็นอนิจจัง มันแปรสภาพของมันอยู่ตลอดเวลา เดี่ยวเจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ เวลามันเสื่อมถึงที่สุดแล้วมันก็เจริญของมันขึ้นมา เวลาเสื่อมที่สุดแล้ว ทุกคนเห็นภัยของมันแล้วช่วยกันถนอมรักษาขึ้นมา

คูสิคูป่าติ ป่าเวลาเสื่อมโทรมแล้วชาวบ้านช่วยกันรักษานะ ฟืนฟู่มาพากันไปเห็นก็โอ้โฮ
ทำไมอุดมสมบูรณ์ไปทั้งนั้น เอ็งไม่มาเห็นตอนมันแห้งแล้งไง เอ็งมาเห็นตอนที่มันแห้งแล้ง
มันจะเป็นจะตายกันอยู่นั้นนะ เพราะเห็นความทุกข์ของมัน เพราะเห็นความแห้งแล้ง ทุกคน
กลับมาสามัคคีกัน ทุกคนกลับมารักษาป่าชุมชนของเรา ป่าชุมชนของเรามาฟืนฟู่มา ใครมาเห็น
อู้อู้อุดมสมบูรณ์ อุดมสมบูรณ์เพราะคนมันเข้าใจกัน ไม่มีคนเห็นแก่ตัว ไม่มีคนทำลาย มีแต่คน
ช่วยกันถนอมรักษา รักษาขึ้นมามันก็เป็นประโยชน์ขึ้นมา

เวลามันเห็นโทษขึ้นมาแล้ว ถ้าเรามีจิตใจ มีสติปัญญา เอาสิ่งนั้นมาเป็นประโยชน์กับเรา
มันเป็นอย่างนี้ มันเป็นอย่างนี้ สรรพสิ่งนี้เกิดมาจากคน เขาบอกเลยป่าไม่มีคนมันอยู่ได้ แต่คนไม่
มีป่าอยู่ไม่ได้ คนไม่มีป่ามันฟืนฟู่มันได้ แต่ถ้าไม่มีป่า ไม่มีทรัพยากรเลยคนจะอยู่ได้อย่างไร คน
ต้องอาศัยมัน แต่คนที่เห็นแก่ตัว คนที่ทำลาย ทำลายไปหมด

นี่พูดถึงว่ามันกลับมาสามัคคีกัน กลับมารักกัน เพราะอะไร เพราะมันเห็นโทษไหม เห็น
โทษในการเวียนว่ายตายเกิดไง ถ้าเวียนว่ายตายเกิดสภาวะแบบนั้น พอคนมันเห็นแก่ตัวมันถึงทำ
ได้อย่างนั้นไง แต่ถ้าคนกลับมาเห็นโทษของมันแล้วช่วยกันรักษา ช่วยกันดูแล มันจะฟืนฟู่
กลับมาๆ นั้นเขารักษาป่าภายนอกนะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าตัดป่าทั้งป่าไม่ได้ตัดต้นไม้แม้แต่ต้นเดียว ชำระ
ล้างกิเลส กิเลสนี้เป็นนามธรรม คูสิเวลาเราคิด ความคิดเวลาอารมณ์รุนแรงมันก็เป็นความคิด
เป็นนามธรรม เวลาเราตัดมัน ตัดตัดหาความทะยานอยาก ตัดป่าทั้งป่าไม่ได้ตัดต้นไม้แม้แต่ต้น
เดียว ป่าสมบูรณ์ อุดมสมบูรณ์แล้วตัดต้นไม้หมดป่าเลย ไม่คิดพินมันใจ เป็นเจ้าของป่านั้น ให้
ป่านั้นเพื่อประโยชน์กับสังคม ประโยชน์กับโลกใบใหม่ ไม่ต้องใช้ทรัพยากรอย่างนั้นเลย

ทรัพยากรอย่างนั้นมันเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย มันต้องให้ร่างกายนี้ได้ใช้ประโยชน์ แต่
หัวใจที่นามธรรมๆ สัจธรรม มันเป็นอกุปปธรรมๆ สัจธรรมอันนั้น มันไม่เกี่ยวกับโลกเลย มัน
เหนือโลก มันเหนือโลก เหนือวิญญูะ แล้วมันไม่กลับมาเวียนในวิญญูะอีกแล้ว

ถ้ามันไม่เวียนในวิญญูะ แต่มันก็เกิดจากวิญญูะ เกิดจากวิญญูะ เพราะเราเกิดมาในวิญญูะมัน
เกิดจากสมมุติแห่งละ เกิดจากความเห็นสภาวะแวดล้อม เราเห็นแต่ความทุกข์ความยาก มันเห็น
ภัย เห็นภัยขึ้นมาย้อนกลับมา เกิดมาทำไม เกิดมาเพื่ออะไร เกิดมาทุกข์ยากอย่างนี้ใช่ไหม อุดม

สมบุรณ์ก็เห็นมาแล้ว ทุกข์ยากก็เห็นมาแล้ว แต่ไม่มีคติธรรมสอนตัวเองเลย ไม่มีคติธรรม ไม่มีสิ่งใดเป็นประโยชน์กับเราเลย

มันควรเป็นประโยชน์กับเราบ้างสิ ถ้ามันเป็นประโยชน์กับเรา เราก็อยู่ในบ้านนี้แหละ เราก็อยู่ในร่างกายนี้แหละ จิตใจก็อยู่ในร่างกายนี้แหละ แต่ปัญญาที่มันสูงขึ้น ปัญญาที่มันเห็นโทษ ไอ้จิตใจเราอยู่ในร่างนี้แหละ อยู่ในบ้านนี้แหละ แต่มันจำเจ มันไม่เป็นประโยชน์อะไรเลย นั่นล่ะคือเขาไม่มีปัญญา มีปัญญาสภาวะแวดล้อมต่างๆ เกิดขึ้นเรามีปัญญานะ เวลาความทุกข์ ความยากน่าเห็นใจมาก เวลาเราคิดดิ้นจนตรอก ทุกข์จนไม่มีทางออก แล้วทำร้ายตัวเองฆ่าตัวตาย ทุกข์จนไม่มีทางออกมันฆ่าตัวตาย

เราคิดถึงคนที่คิดฆ่าตัวตายคือมันจนมุม เราคิดถึงอารมณ์นั้นไงแล้วมันทุกข์ มันเห็นแล้วมันสงสาร สงสารมาก แต่สงสารแล้วมันก็เป็นใจของเขา ไปปลุกปลอบเขาขนาดไหนเขาก็รู้กับเราไม่ได้ อย่าผลอนะผลอนทำลายตัวเองทันที ถ้าคนจะคิดทำอย่างนั้น เพราะมันเป็นความคิด อยู่ภายในใจ แล้วเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม มันก็เข้าไปในใจ จิตได้สำนึกอันนั้นมันต้องไปเปิดตรงนั้น มันต้องไปสะท้อนตรงนั้น สะท้อนความคิดในใจ

ถ้ามันสะท้อนความคิดในใจ ถ้าเขาคิดของเขาได้จนพองสยองเกล้า จนลูกหมดเลย แล้วพอมันคิดได้นะ เอ๊ะ เราคิดอย่างนี้ได้ยังไงล่ะ ทำไมเราคิดอย่างนี้ได้ยังไง เวลามันคิดได้นะ แต่ถ้ามันคิดไม่ได้อย่าผลอนะต้องเฝ้าเลย ต้องดูแลกันเลย พูดยังว่ามันน่าเห็นใจ ความทุกข์อย่างนั้นน่าเห็นใจมาก

ฉะนั้น ถ้าน่าเห็นใจมากเราฟังธรรมๆ เพื่อเหตุนี้ไง ให้อ่าหัวใจเราไปจนมุม อย่าไปจนมุมให้กิเลสมันเหยียบย่ำ เราจะมีทางออกของเรา เราจะมีศีล มีสมาธิ มีปัญญา รักษาหัวใจนี้ไว้ทุกข์ใหม่ ทุกข์ พระเราก็ทุกข์ เวลาหลวงตาท่านพูดประจำนะ โยมว่าโยมทุกข์ยากนะ อย่าเพิ่งคายนะว่าทำงานหนักทุกข์ยากนะ คุณักปฏิบัติสิ เวลานั่งสมาธิไป ๒๔ ชั่วโมง ไอ้โฮ มันทนขนาดไหน

งานของพระหนักกว่าของโยมมากเลย แต่เป็นงานนั่งเฉยๆ หายใจเข้าและหายใจออก แต่มันทุกข์มาก แล้วมันทุกข์มากเพราะต้องเอาชนะตัวเองชนะให้ได้ไง ไอ้เราก็อ้อเราทุกข์ๆ เห็นพระนะอยู่ดู เข้าขึ้นมาจะมีแต่คนส่งเสริมเนือนาบุญของโลก เขาได้หว่านพืชหว่านผลของเขา บุญ

กุศลมันเป็นหัวใจของเขา เื่อนอนั้นเป็นที่เพาะสิ่งที่มีมันเกิดความงอกงาม ความดีงาม ถ้าพระนั้นเป็นอย่างนั้น

ฉะนั้น ถ้าพระมีสติปัญญา งานของเรายังมี ฉันทกตกิจ ทำกตกิจเสร็จแล้วเราจะต้องค้นหาหัวใจของเรา งานของเรา เราก็รู้อยู่แล้วบริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เราเป็นอุบาสก เราเป็นอุบาสิกา แล้วเราเสียดลสถานะของความเป็นอุบาสก อุบาสิกาเป็นนักพรตมาเป็นนักบวช มาเป็นภิกษุ เป็นภิกษุ ผู้เห็นภัยในวัฏสงสาร เป็นนักรบแล้วมันต้องให้สมชื่อกับความ เป็นนักรบ ให้สมชื่อกับความเห็นภัยในวัฏสงสาร ให้สมชื่อกับความดำรงชีพ ให้เป็นผู้ตื่น ผู้ตื่น ผู้มีการกระทำ ทำอย่างนี้ ฟังธรรมๆ เตือนใจๆ อยู่อย่างนี้ เวลาปากมัน ได้อาหารนะ ปัจจัย ๔ เลี้ยงปากเลี้ยงท้อง หัวใจว่าแห้วๆ หัวใจทุกข์มาก

ฉะนั้น เวลาмаวัดมาวา ครูบาอาจารย์ที่มีหลักใจท่านจะน้ำใจของคนๆ หัวใจอันนั้น หัวใจอันนั้นควรจะให้มีที่พึ่ง หัวใจอันนั้นให้มันขึ้นบานขึ้นมา หัวใจอันนั้นยืนอยู่ได้ แล้วเผชิญกับวิฤติ เผชิญกับโลก เผชิญกับมัน เดียวก็ผ่านไป เดียวก็ผ่านไป ให้มีน้ำใจต่อกัน ให้มีน้ำใจต่อกัน รักษาดูแลกัน อย่าเอารัดเอาเปรียบกัน ทุกข์ก็ทุกข์ด้วยกันทั้งนั้นแหละ แบ่งกัน เจือจานกัน เพื่อประโยชน์กับเรานะ ประโยชน์กับเราก็คือประโยชน์ในหัวใจได้สร้างบุญสร้างกุศลให้มันมีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา เพื่อประโยชน์กับใจดวงนี้ เอวัง